

- (2) *Cap. 7. de Crimin. falsi, cap. 27. de Verb. signific.*
 (3) *Cap. 1. de Homicid. in 6.*
 (4) *S. Pius V. constit. Horrendum 95. 4. tom. par. 3. pag.*
 33. *Bullarii d. ed.*

(1) *Pius IV. constit. Cum sicut 37. tom. 4. par. 2. pag. 77.*
Gregorius XV. Const. Universi 73. tom. 5. par. 5. pag. 54.
Bullar. ed. Mainar. cit., Benedictus XIV. constit. Sacramen-
tum 20. tom. 1. pag. 30. ejus Bullar. ed. Romæ. 1754.

(6) *Clemens VIII. constit. Etsi alias 260. tom. 5. par. 2.*
pag. 395., Urbanus VIII. constit. Apostolatus 259. tom. 6.
par. 1. pag. 113. ed. cit., Benedictus XIV. Constit. Sacer-
dos in æternum 97. pag. 208. tom. 1. ejus Bullarii. Cum au-
tem usu fori vigeret opinio damnandi ad trimeses, aut ad car-
cerem perpetuum illos, qui in carceres conjecti statim crimen
suum confitebantur, Benedictus XIV. hoc beneficio frui ve-
luit illos, qui crimen aperiant carceribus detenti, & coram Ju-
dice constituti, ne Curie seculari tradantur, uti patet ex
constit. Divinarum 71. pag. 332. tom. 4.

(7) *Sixtus V. constit. Effrenatam 134. tom. 5. part. 1.*
pag. 25. Sed cum Sixtus sua hac constitutione animati, & non
animati partus abortum eodem jure censeret, Gregorius XIV.
constit. Sedes Apostolica 20. tom. 5. par. 1. pag. 275. Sixti-
nam illam legem tantum ad abortum partus animati pertinere
voluit.

(8) *Urbanus VIII. constit. In suprema 249. tom. 6. par. 1.*
pag. 95., qua constitutione comprehenduntur omnes, qui in Ita-
lie dumtaxat provinciis "aureas vel argenteas monetas tundere,
fabricare, colorare, vel alias adulterare, seu etiam quomodolibet,
bet adulteratas scienter erogare, aut exponere præsumperint"
Atque hanc degradationis poenam ab Urbano indictam Benedic-
tus XIV. constit. ad curam 65. pag. 310. tom. 4. ejus Bullar.
amplavit ad eos, qui idem falsi crimen admittunt in siogaphis,
velgo credole, Sac. Montis Pietatis Urbis, aut mensæ nummarie
S. Spiritus, quique in eo in crimine suam dolose operæ præ-
stant.

(9) *Alexander VIII. Const. Cum alias 37. tom. 9. p. 97.*
qua confirmata est vetustior constitutio Innocentii XI., & utran-
que postea confirmavit Benedictus XIV. Const. Ab augustis-
simo 93. pag. 190. tom. 1. ejus Bullar. Inter graviora crimi-
na, propter quæ clericus degradationis poenam pendere debet,
quidam recensent etiam contumeliam gravem, vel calumniam
adversus Episcopum, vel conspirationem in ejus necem. Scrip-
tum id quidem est in Can. 18. c. 11. q. 1. ex sententia S. Pii
Pontificis; sed hic canon eductus est ex falsis Decretalibus Isi-

dori Mercatoris. Eo vero excepto canone, cujus nulla certa fides, & auctoritas est, alius non extat Juris Pontificii locus, quo adversus reum hujus criminis degradationis poena constituatur. Quidam etiam maleficium, seu sortilegium, cujus causa mors hominum eveniret, degradationem secumferre arbitrantur, idque se colligere posse censent ex *Constitutione Omnipotentis Dei* 101. *Gregorii XV. tom. 5. par. 5. pag. 97.*; verum hæc constitutio nullum de clericorum degradatione verbum habet, uti observat Cardinalis Albitius de *Inconstam. in fid. par. 1. cap. 32. num. 150.* Quidam denique etiam polygamiam degradationis poena puniendam existimant, cum quæ videlicet simulato nomine, viva uxore sua, aliam ducit: quoniam hujus criminis reos seculari Curie tradi jussit Urbanus VIII. in *Constit. Magnum 537. tom. 6. par. 2. pag. 107.* Sed hæc Constitutio non pertinet ad clericos, neque ulla degradationis mentio in ea est. Sola igitur crimina speciatim expressa degradationis poena plectuntur; cetera graviora crimina eidem poenæ subijci possunt, cum eorum rei plane emendari nequeunt, & postquam alias gradatim sustinuerunt poenas, per quas moniti resipiscere, & aliud sequi vitæ institutum possent; quæ communi est sententia omnium, qui hanc materiam scriptis illustrarunt.

TITULUS IX.

DE MONACHIS, ET REGULARIBUS,

- I. Ascetæ à Monachis diversi.
 II. & III. Monachorum origo.
 IV. Monachi Orientales, & Occidentales.
 V. & VI. Quæ initio, quæ tractu temporis fuerit Monachorum regula?
 VII. Canonici Regulares, Dominicani, Franciscani.
 VIII. Reliqui ordines Regulares deinceps instituti.
 IX. Monachi initio laici erant.
 X. Privilegia, & jura Regularium.
 XI. & XII. Eorum regula.
 XIII. Professio regulæ tacita, vel expressa.
 XIV. Vis professionis.
 XV. Quemadmodum adversus irritam professionem reclamare liceat.
 XVI. Renunciaciones ante professionem faciendæ.
 XVII. & XVIII. Moniales, & earum clausura.
 XIX. & XX. Monialium regimen Episcopo commissum.
 XXI. Virgines sacre Monialibus antiquiores.
 XXII. & XXIII. Viduæ ecclesiasticæ, & Diaconissæ.

Hactenus de clericis, quos *sæculares* dicimus, nunc agemus de Regularibus, qui nimirum, solemnibus emissis votis, Regulare institutum amplexi sunt. Fuere semper inter Christianos, qui durius quoddam, & asperius vitæ genus sequerentur vacantes jejuniis, precibus, & meditationi rerum divinarum. Hi ab hac exercitatione dicti sunt *Ascetæ*, quos semper habuit Ecclesia (1), & qui cum Monachis confundi non debent.

(1) Ascetæ nomen tractum est à græco verbo *ἀσκήσις* quod *exercitationem* significat. Quisquis durioribus abstinentiæ, ac virtutis regulis sese exercebat, Ascetæ dicebatur. Quare Ascetæ erat, qui se à carnibus, & vino abstinerebat, ut corpus vexaret Origenes *Contr. Cels. lib. 5. num. 49. opp. tom. 1. p. 615. ed. Paris. 1733.* Canon Apostol. 43. apud Cotelerium *PP. Apostol. tom. 1. pag. 449. ed. Amstelædami 1724*; qui in Divino cultu, atque in assiduis precibus tempus impendebat, & hinc Cyrillus Hierosolymitanus *Catech. 10. n. 19. pag. 146. ed. Paris. 1720.* Annam Prophetissam *ἀσκήσιαν* ascetiam vocat, qui duriores agebat vitam voluntariam amplexu paupertatem, & cædua despiciens, & hinc Hieronymus *de Vir. illustr. cap. 76. opp. tom. 2. col. 902. ed. Veronæ 1734.* Periam *ascetiam*, & *appetitoiem paupertatis* dicit; & Athanasius, si vere est auctor *Synopses Scripturæ num. 77. tom. 2. opp. p. 156. ed. Patavii 1777.* Lucianum martyrem *πυλάτη ἀσκήσιος* magistrum *ascetiam* appellat propter duriciam, cui sese in carcere ad-suefecerat. Quidam ex his ascetis duos, tresve dies jejuniis agebant nihil prorsus cibi sumentes, & horum exempla sunt præsertim in Irinæo apud Eusebium *lib. 6. cap. 24. pag. 226. ed. Cantabrig. 1720.* Dionysio Alexandrino *Ep. ad Basilidam Episc. apud Bevetreg. Pand. can. tom. 2. pag. 3. Origeni 1672.* & Epiphano *Advers. heres. in exposit. fid. n. 22. tom. 1. opp. pag. 1104. ed. Paris. 1622.* Memorant etiam, Ascetæ Apostolicæ Constitutiones *lib. 8. cap. 13. pag. 409. apud Cotelerium PP. Apostol. tom. 1. ed. indic.* atque iis ad sacram mensam accedentibus locum tribuunt statim post Lectores, & Cantores; "Post hæc, inquit, sumat, & communit, necet Episcopus; deinde Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Lectores, Cantores, & Ascetæ." Erat autem hoc vitæ institutum

proprium & marum, & foeminarum, illi *Ascetæ*, hæc vero *Ascetrix* dicebantur, illudque omnium ordinum hominibus libere permittebatur. Non igitur cum Scriptores, qui tribus prioribus Ecclesiæ sæculis floruerunt, Ascetæ memorant, intelligendi sunt Monachi, qui serius instituti coeperunt, sed intelligendi sunt omnium ordinum homines, qui in ipsis civitatibus, atque in media hominum societate austeram illam vitæ rationem iniverant, quod recte observarunt Valesius *Not. in Euseb. de Martyr. Palæstin. cap. 11. pag. 432. ed. Cantabrig. 1720.* Cotelerius *Not. in Constit. Apostol. loc. cit. pag. 408.* Pagnius *Critic. in Baron. an. 318. n. 22. & seq. tom. 3. pag. 645. ed. Luca 1738.* Holstenius *Præfat. ad Regul. veter. monach. cap. 1.* Papebrochius *Com. in acta Pachomii Maii 14. tom. 3. act. Sanctor. p. 295.*

§. II. Serius instituti sunt Monachi, & prima eorum initia referenda ad ætatem Decii Imperatoris (1). Nam ea tempestate multi hominum, ut declinarent impetus eorum, quos ethnica superstitione in rem Christianam agebat, receperunt se in montes, atque in vicinas solitudines, ut ibi tutum haberent perfrugium à vexationibus, & liberius pietati, considerationique, & contemplationi rerum divinarum dare operam possent. Genus hoc vitæ quibusdam eorum adeo jucundum fuit, ut, etiam pace Ecclesiæ reddita, mallent in desertis vivere; quam redire ad civitates, unde discesserant.

(1) Vide Thomassinum *Vet. & nov. Eccles. discipl. par. 1. lib. 3. cap. 12.* ac vide etiam Baronium *ad an. 328. tom. 4. pag. 209. ed. Luca*; Pagnium; Papebrochium; Holstenium *loc. cit.*

§. III. Primi & notissimi horum fuere Paulus, & Antonius (1) Nullæ tamen coaluerant societates hominum, qui suam ad certas regulas vitam conformarent, & nullum conditum erat Cœnobium (2), sed pauci tantum, & singulares homines hæc illuc in desertis Ægypti dispersi vitam

traducebant, donec, pacata, & tranquilla Ecclesia, Pachomius quadam in Ægypti Thebaide Monasteria ædificanda curavit (3). Ita Monachi (4) eo sunt adducti, ut communem, certisque obstrictam regulis vitam agerent, quod antea non fecerant.

(1) Hieronymus *Ep. 22. ad Eustoch. cap. 36. t. 1. col. 119. ed. Vallarsii Veronæ 1734.* eorum alterum vitæ Anachoretarum auctorem, alterum illustratorem appellat.

(2) *Coenobium à Laura differt.* Nam *Coenobium* est unum domicilium, quod plures comprehendit in societate viventes, & omnia habentes communia; at vero *Lauræ* nomine in-elligimus solitudinem, in qua plures sunt divise omnes, ac discretæ cellæ, in quibus singuli separatim vivunt. Lauram memorant Evagrius *lib. 1. cap. 21. pag. 276. ed. Valentii Cantabrig., & Epiphanius Hæres. 69. lib. 2. n. 1. pag. 727. tom. 1. opp. ed. Paris. 1622.*

(3) Illustre est testimonium auctoris vitæ S. Pachonii apud Henschenium & Papebrochium *die 14. Maii tom. 3.*, nam ita S. Antonius Saccharum S. Pachonii discipulum alloquitur "Quo ego tempore monachum coepi agere, nullum usquam extabat coenobium. . . postea pater vester (Pachomius) tantum bonum, Deo adjuvante, effecit."

(4) Monachi ita sunt appellati, quia solitariam vitam agebant; nam vocabulum tractum est ex græco verbo *monos*, quod latine *solum* significat. Hinc illud Hieronymi *Ep. 58. ad Paulinum. cap. 5. tom. 1. col. 320. ed. Veronæ 1734.* "Sin autem carnis esse, quod diceris Monachus, idest solus; quid facis in urbibus & castellis, quæ utique non sunt solorum habitacula, sed multorum?" Qui societatem hominum fugientes privati in cellulis vitam traducebant, *Anachoretæ*, qui in coenobio, *Coenobitæ* dicti sunt. Alia multa sunt Monachorum nomina, de quibus omnibus sigillatim dicere longum est, ac non necessarium.

§. IV. Pachonii exemplum alia in Oriente regiones imitate sunt (1); ac denique S. Basilium monasticum institutum perfecti, deditque regulas, quibus deinceps omnes fere Orientales Monachi paruerunt (2). In Occidentem instituta detulit Monachorum S. Athanasius, qui cum Romam venisset, Romanis proposuit S. Antonii vitam, ut eam se-

querentur (3). Multa deinceps in Occidente condita sunt monasteria (4), sed denique sexto saeculo S. Benedictus primum Sublaci, quod est Æquorum oppidum in Latio, deinde in Monte Casino monasteria posuit, & certam constituit regulam, quam postea cuncti fere Occidentales Monachi sequuti sunt (5).

(1) Hilarion Antonii discipulus primus fuit Monachus, qui in Syria vixerit, nec ante eum ullum in Palestina monasterium fuit, ut scribit Hieronymus in *Vit. Hilar. c. 14. col. 19. opp. to. 2. ed. Veronæ 1735.* "Apud Armenios, & Paphlagonas, & accolæ Ponti Eustachius Sebastiz in Armenia, Episcopus monasticæ conversationis auctor fuisse dicitur, inquit Sozomeus *lib. 3. cap. 14. pag. 115. ed. Cantabrig. 1720.*

(2) Basilium non novum aliquem ordinem instituisse videtur, sed potius suis legibus perfecisse, atque ordinasse, quos jam institutos invenit. Sed cum ipse præcipuus monastici instituti propagator fuerit, ejusque regulæ fere ubique probatz in Oriente fuerint, vulgo habetur Orientalium Monachorum pater, uti Occidentalium S. Benedictus. Non desunt tamen, qui *asceticos* libros de *Virginitate, & monastica vita* non Basilio, sed Eustachio. Sebastiz in Armenia Episcopo tribuendos putant.

(3) Marcellam nobilem mulierem primam Romæ monasticam vitam amplexam fuisse, atque institutam ab Athanasio, qui Romam venerat, ut Arianorum insidias declinaret, ex viris autem primum Romæ Monachum fuisse Pammachium Senatorem, narrat Hieronymus *Ep. 66. col. 393. & Ep. 117. col. 947. tom. 1. ed. Vallarsii Veronæ. Vide Baron ad an. 340. n. 7. t. 4. p. 342. ed. Lucæ 1739.* quem perperam reprehendit Muratorius *Antiqua Italicae dissert. 65.*, qui primum Mediolani monasterium à S. Martino Turonensi institutum putat, antequam verum conderetur. Verum quidem est, quod de monasterio à Martino Mediolani cordito dicitur, idque discrete testatur Severus Sulpicius de *Vit. B. Martini num. 6. pag. 113. tom. 1. opp. edit. Veronæ 1741.*, & Augustinus etiam *Confess. lib. 8. cap. 6. opp. tom. 1. col. 150. edit. Venet. 1720.* memorat monasterium Mediolani plenum bonis fratribus extra urbem mania sub Ambrosio nutritum. Verum Martinus sum illud monasterium constituit, posteaquam deseruerat militiam, qua functus fuerat sub Juliano Apostata, qui Imperator creatus est anno 361. Verum ante hoc tempus monasteria Romæ

instituti coeperunt, scilicet posteaquam ad eam urbem accessit Athanasius, quod evenit an. 340. Si verum esset, quod affirmat Ferdinandus Uggellus *Ital. saec. tom. 4. col. 40. edit. Venet. 1719.* ante annum 313. à Mirocle Mediolanensem Antistite monasterium conditum fuisse, nullifortè in oia Italia antiquius monasterium Ambrosius *Ep. 63. ad Verceilen. Eccles. num. 66. opp. tom. 6. pag. 213. edit. Maurin. Venet. 1781.* Eusebio Vercellensi Episcopo eam laudem attribuit, quod "primus in Occidentis partibus diversa in- ter se conjunxit, ut & in civitate positus instituta Monachorum teneret, & Ecclesiam regeret jejuniū sobrietate." Verum Ambrosius nullum ab Eusebio monasterium institutum memorat, tantum dicit, cum fretum exemplis Eliae, Elitzi, ac Baptistae in suis clericis monasticam vitam cum clericali conjunctam voluisse, Martinus, qui illud Mediolani monasterium instituerat, posteaquam Turonensis Episcopus creatus est, non procul à Civitate sibi monasterium constituit, uti narrat Severus Sulpicius in *ejus vit. pag. 17. tom. 1. edit. indic.*, ejusque opera ita brevi propagatum est Monachorum institutum, ut ad ejus funas fere duo millia illorum convenisse scribat ipse Sulpicius *Ep. ad Bassulam eit. tom. 1. pag. 56.*

(4) Multa haec monasteria in Gallis, in insula Capraria Mediolani, atque alibi memorant S. Augustinus *Confess. lib. 8. cap. 6. col. 150.*, & de *Morib. Eccles. cap. 31. et seq. col. 710. tom. 1. opp. ed. Venet. 1729.*, S. Ambrosius *Ep. 5. num. 19. col. 800. opp. tom. 3. ed. Maurin. Venet. 1751.*, Cassianus de *Instit. canob. lib. 2. cap. 2. pag. 13. ed. Francofurti 1722.*, Orosius *Histor. lib. 7. cap. 36. pag. 564. ed. Lugduni Batevor. 1738.*, Sev Sulpicius in *Vit. S. Martini loc. cit.* In Africa nullum ante Augustini Episcopatum monasterium fuisse ostendit Christianus Lupus in *Not. ad Tertulian. de Praescript. cap. 2. pag. 39. tom. 9. ed. Venet. 1728.* De Monasteriis, quae ante S. Benedictum in Occidente erant, late disputat Mabillonius *Amal. Benedictin. lib. 1. tom. 1. num. 9. pag. 5. & 6. edit. Lucae ann. 1739.*

(5) Vide *Annales Benedictinos* à Joanne Mabillonio conscriptos. Quatuor autem S. Benedictus *Regul. Monach. c. 1.* apud Holstenium *Cod. Regul. tom. 1. pag. 115. edit. Augustae Vindelic. an. 1759.* distinguit Monachorum genera, *Canobitas, Anachoretas, Sarabaitas, & Pyrovagos.* Duo haec posteriora genera, tamquam Ecclesiae dedecus, & opprobrium, vehementer improbat, ac de *Sarabaitis* eadem prorsus dicit, quae S. Hieronymus *Ep. 22. ad Eustochiam cap. 34. tom. 1. opp. col. 116. edit. Veronae 1734.*, & Cas-

sianus *Collat. PP. collat. 18. cap. 7. pag. 521. ed. Francofurti 1722.*; his vero omissis sese ad *canobitarum fortissimum genus* accedere declarat.

§. V. Praecipua monastici instituti ratio erat, ut Monachi, rerum omnium tractatione, & cogitatione relicta, animum ad Divina intenderent, atque ut procul à populi tumultu viventes (1) Praepositis obedirent (2), sibi quae manu labore victum quaererent (3), & corpus castigarent (4) Habebant tamen singula monasteria propriam, ac peculiarem regulam; quadam scriptis legibus utebantur; quibusdam regulae loco erat vivendi ratio probata Majorum consuetudine, ac traditione, quibusdam autem Abbatis voluntas, quae explicabatur, uti se se dabat occasio (5). Sed quoniam omnium regularum unum erat propositum, ut scilicet Monachi procul à cura, & sollicitudine rerum humanarum divinis vacarent, idcirco Rectorum arbitrio nova etiam in uno monasterio regula interdum recipiebatur, & interdum plures in uno eodemque cenobio obtinebant regulae, aut additis, aut demptis, quae temporum, ac locorum ratio postulare videbatur (6).

(1) S. Hieronymus. *Ep. 125. ad Rustic. cap. 8. tom. 1. opp. col. 931. ed. Veronae 1734.* reprehendit monachos, qui in Civitate vivere cupiebant. "Quid desideramus, inquit, urbium frequentiam, qui de singularitate cense- mur?" Antonium dicere solitum tradit Sozomenus *lib. 1. cap. 13. pag. 28. ed. Valesii cantabrigiae 1710.* "pi- ces quidem aqua nutriti, monachis vero ornamento esse so- litudinem; & quemadmodum illi, simulatque terram atti- gerint, vitam amittunt, sic istos, cum ad urbem acced- dunt, monasticam gravitatem perdere." Agitur etiam ea de re in *Leg. 1. codi. Theod. de Monachis, in L. 29. codi. Justin. de Episc. & cleric.*, & in *Novell. 113. cap. 47.*

(2) *Prima agud eos*, inquit Hieronymus *Ep. 22. ad Eustoch. cap. 35. tom. 1. opp. col. 117. ed. Veronae 1734.* confederatio erat, obedire majoribus, & quicquid jussissent, facere. Quare Monachi, qui haec praefectorum jussa des-

pexisissent, Eucharistia, sacrisque omnibus interdicebantur ac censuris, aliisque ecclesiasticis poenis plectebantur. *Cassianus de Instit. canob. lib. 2. cap. 16. pag. 27., lib. 4. c. 16. & 20. pag. 58. & 62., & collat. 2. cap. 5. pag. 240. edit. Francofurti 1722., Socrates lib. 4. cap. 23. p. 238. cit. edit. Valentii.*

(3) Laborem hunc manum, in quo sese Monachi exercebant, tum ut sibi victum compararent, tum ut aliis opem ferrent, tum denique ut omne otium procul haberent, memorant *Cassianus Instit. lib. 10. cap. 23. pag. 169. edit. indicatae*, Hieronymus *Ep. 125. ad Rustic. cap. 11. tom. 1. opp. col. 933. ed. Verone 1734., & Ep. 22. ad Eustach. loc. cit.*, Epiphanius *Hæres. 80. num. 6. pag. 1072. opp. tom. 1. ed. Paris. 1622., Sozomenus lib. 6. cap. 28. pag. 257. laud. edit.*, Augustinus *de Morib. Eccles. cap. 31. col. 710. opp. tom. 1. ed. Maurin. Venet. 1729.*

(4) Hinc Hieronymus *Advers. Vigilantium cap. 16. col. 401. opp. tom. 2. ed. Vallarsii Veron. 1735.* Monachi institutum vitam *plagensem* appellat, & *Præfat. in Regul. Panchonii, col. 53. cit. tom. 2.* insulam Canopum, ubi Tabennenses Monachi vitam agebant, vocat insulam *metanose*, hoc est insulam poenitentiae.

(5) Testatur *Cassianus de Instit. canob. lib. 2. cap. 2. pag. 13. ed. Francofurti 1722.*, quod tot propemodum typi, ac regule erant, quot celle, ac monasteria.

(6) Vide *Mabillonium in Præfat. ad Annales Benedictin. num. 18. tom. 1. pag. XXXIV. ed. Lucæ.*

§. VI. In tanto hoc regularum discrimine magna tamen erant inter omnes monachos consensio animorum, una societas, unumque corpus, nulla prorsus vestium diversitate discretum (1). Quare facilis, ac promiscuus erat ex uno in aliud monasterium transitus, non modo Latinorum inter se, sed etiam Latinos inter, & Græcos, quibus satis erat in novo monasterio stabilem, firmam que moram constituere. Verum S. Benedictus Monachos suos obstrictos perpetuo voluit regula, quam semel essent amplexi, atque ita sublatum est Rectorum arbitrium, & Monachis adempta libertas, quam pridem habebant mutandi regulam, & monasterium (2).

(1) "Verum illo ævo, inquit *Mabillonius* loc. cit. n. 19., cum unus esset monasticus ordo, necdum in varias classes, divisus, illa regularum diversitas, quæ uniformes censebatur, nullam inducebat ordinum diversitatem; uti nec modo, diversæ in eandem regulam constitutiones, quas varis unius, ejusdemque Ordinis Congregationes sibi præscribunt, unitati Ordinis laud efficiunt."

(2) S. Benedictus *Regul. c. 58. tom. 1. pag. 131. edit. cit.* Vide *Joannem Mabillonium cit. num. 19. & num. 28. pag. XXXVIII.*, ubi adversus *Lucam Holstenium* demonstrat. S. Benedictum non tantum dedisse regulam *Casinensi* Connobio, sed etiam Ordini universo; & vide etiam eundem *Mabillonium Acta Sanctor. Ord. S. Benedicti. præfat. ad sæc. 4. par. 1. tom. 5. num. 52. & seq. pag. XVII. & seq. edit. Venet. an. 1735.*

§. VII. Sæculo XIII instituti fuerunt Canonici Regulares, quorum multa sunt nomina, sed celeberrimi sunt, qui in Lateranensi Basilica ab *Alexandro II.* recepti *Lateranensium*, nomen acceperunt. Ex *Canonicis Regularibus* processit *S. Dominicus*, qui ordinem instituit *Prædicatorum* ad eliminandas hæreses *Albigensium*, publicisque concionibus pravos hominum mores corripiendos, quem Ordinem probavit *Innocentius III.*, & *Honorius* item *III.* confirmavit. Eadem tempestate suum etiam creavit Ordinem cum lege summæ paupertatis, exemplo *Christi*, atque *Apostolorum*, *S. Franciscus Assisiensis*, & eum etiam idem *Honorius* approbavit.

§. VIII. Annis autem consequentibus alii instituti sunt Ordines Regulares, ut certa charitatis officia præstarent, atque ut clericis opem ferrent in iis, quæ clericalis muneris propria sunt. Nec prætereundi Ordines equestres, & militares; qui præsertim à cruciatis, atque expeditionibus in *Saracenos* ortum habuerunt, et quos inter celeberrimi sunt *Equites Hierosolymitani*, qui *Rhodo* pulsî nunc habent *Melitam* acceptam à *Carolo V.*, & in quos

potissimum Anastasius IV. multa contulit privilegia.

§. IX. Monachi olim ordinibus initiati non erant (1), & ideo si quis eorum gravioris criminis reus esset, plectebatur poena excommunicatio- nis, non suspensionis, aut degradationis, quæ ad Clericos pertinebant (2). Sed interdum eorum aliquis Episcopi beneficio inter clericos referebatur, præsertim ut in sacello monasterii rem Divinam conficeret (3). Denique propter utilitatem Ecclesie receptum est, ut Monachi sacris initiarentur ordinibus (4); & ideo nunc passim monachi clerici sunt, exceptis illis, qui famulati, ac vilibus ministeriis reservantur, quos vulgo *laicos* appellamus.

(1) *Alia*, inquit S. Hieronymus *Ep. 14. cap. 8. tom. 1. opp. col. 33. ed. 1734.*, monachorum *causa*, alia clericorum Idem habent S. Leo M. *Ep. 94. c. 6. par. 2. opp. p. 361. ed. Romæ 1755.* Conc. Chalcedonense *Can. 2. & 4.* apud Lab- bzum *tom. 4. col. 1682.*, et *seq. ed. Venet.*, & Trullanum *can. 24. col. 1358. tom. 7. ejusdem collect.* ubi Monachi à Clericis distinguuntur. Verum eos non meros laicos fuisse, constat ex c. 3. *Chalcedon.*, ubi Monachi, æque ac clerici, secularia negotia exercere prohibentur.

(2) Conc. Chalcedonense *loc. cit. can. 2.* " Si quis inquit, sequester, & intercessor adeo turpibus, & nefariis lucris ap- paruit, hic quoque, si sit quidem clericus, proprio gradu, excidat, si sit autem laicus, vel monachus, anathematizetur." (4)

(3) Monachos Clericos memorat Cassianus *Collat. 2. c. 1. pag. 234. ocllat. 4. cap. 1. pag. 267. cit. edit. Francofarti,* Sozomenus *lib. 2. cap. 23. p. 74. cit. ed. Cantabr.*, Liberatus *Brev. c. 11. p. 61. ed. Garnerii Paris. 1675.* S. Athanasius *Ep. ad Dracont. c. 7. et 8. opp. tom. 1. par. 1. pag. 210. ed. Patavii 1777.* S. Augustinus *Ep. 60. col. 148. opp. tom. 2. ed. Manrin. Venet. 1729.* S. Epiphanius *Expos. fid. num. 21. to. 1. opp. pag. 1104. ed. Patavii Parisi 1622.* Zosimus in *De- cret. cap. 1.* apud Pithœum *Cod. canon. Eccles. Roman. pag. 214. Paris. 1687.*, Concilium Agathense *Can. 27. col. 526. tom. 5.*, et *Ilerdense Can. 3. col. 751. tom. 5.* apud eund. Lab- bzum. Præsertim cum monasterium ita aberat ab Episcopati, aut Parochiali Ecclesia, ut Monachi ad illam commode accedere non possent, unus aut alter eorum ordinabatur Presbyter, qui divina prægeret in sacello monasterii; & sæpe Episcopi voca-

tos ex eo monachos in Ecclesie ministerium ordinabant, & huc spectat *L. 32. Cod. Theod. de Episc. et Cleric.*; quam in le- gem consule notas Jacobi Gothofredi *cod. Theod. lib. 13. tit. 2. can. 6. par. 1. pag. 76. ed. Lipsiæ 1743.* Quin etiam exem- pla Monachorum, qui ad Episcopatum delati sunt, habet Atha- nasius *loc. cit.*, Severus Sulpicius in *Vit. S. Martini num. 10. opp. tom. 1. pag. 17. ed. Veron. 1741.*, & Jo. Moschus *c. 124. p. 893.* apud Ros-vveydum *Vie. PP. Antwerp. 1615.* Ita Ba- silius *Ep. 218. ad Amphiloichium p. 331. opp. 3. ed. Paris. 1730.* meminit Alexandri Corydalis in Lycia, qui ex Mona- cho Episcopus factus est; uti etiam Severus ex Monacho Epis- copus evasit, sicuti narrat Marcellinus in *Chron. ind. VI. Clem- ent. et Prob. coss. p. 529. t. 9. Biblioth. PP. ed. Lugdun.*

(4) Quod ad ampliacionem divini cultus. perpetua lege constituit Clemens V. in *Clem. 1. de Stat. Monach.*

§. X. Regulares omnes, quatenus clerici sunt, habent ea, quæ sunt clericis communia, propte- rea fruuntur clericalibus privilegiis, iis præsertim quæ *fori & canonis* nuncupantur. Quatenus vero sunt Regulares, habent eâ, quæ sunt Regularium propria. Eorum quedam peculiaria sunt, & prop- ria cujusvis Ordinis, quedam communia universis.

§. XI. Propria sunt ordinum singulorum privile- gia, quæ in illos præsertim Romani Pontifices contulerunt. Est etiam cujusvis Ordinis proprium institutum, & regula, quam semel rite susceptam quilibet servare, ac retinere debet (1). Communia autem non pauca sunt.

(1) Primus S. Benedictus mutandæ regulæ licentiam coer- cuit, adempta Monachis libertate deserendi institutum, quod semel susceperant; atque eum vel primum, vel inter primos fuisse, qui professionis formam, modumque præscripti, inquit Ma- billonius *cit. Præf. in x. par. sec. 4. Bened. n. 53. pag. xviii.*

§. XII. Primum est, ut præter peculiarem Regu- lam, quam profitentur, castitatem (1) etiam, obedientiam (2), & paupertatem servare debeant omnes Regulares (3), iisque sese voto obstringe-

re (4); alterum ut quisquis profiteatur Ordinem ab Apostolica Sede approbatum (5), tertium ut domus quæque Regularium suos ministros habeat, & præfectos, omnesque uni capiti, tamquam summo moderatori, subiciantur; quartum, ut qualibet Regularium familia propriam habeat Ecclesiam, seu sacellum, ubi non solum illi preces Deo fundant, sed etiam privilegio Sedis Apostolicæ liturgiæ celebrare, & plura sacra facere possint, quæ propria sunt Ecclesiarum Cathedralium, & Parochialium; quintum, ut Regulares omnes sint exempti ab Episcopi potestate, & Sedi Apostolicæ subiecti (6) quod intelligendum secundum mentem Concilii Tridentini, & recentiores constitutiones Pontificum Romanorum (7). Ac præsertim Episcopi jurisdictione sese exerit in Regulares animarum curam exercentes, qui in iis, quæ ad hanc curam, & sacramentorum administrationem pertinent; illius jurisdictioni, visitationi, & correctioni immediate subsunt (8).

(1) Castitatis votum non tantum in eo positum est, ut Regulares domitas habeant libidines, quod Christianis omnibus commune est, verum etiam ut se à nuptiis abstineant. Porro Regularium matrimonia, quæ initio tantum illicita fuisse videntur, deinceps etiam irrita facta sunt, quod primum in Synodo Romana, cuius decretum habet Grægianus *Can. 40. c. 27. q. 1.*, constitutum fuisse putat Van-Espenius *Jur. eccles. univers. par. 2. tit. 13. c. 4. n. 7.*

(2) Tria potissimum in Monachorum obedientia desiderat S. Benedictus *Regul. cap. 5.* apud Holstenium *Cod. Regul. t. 1. pag. 118. ed. Augusta Vindel. an. 1759.* scilicet ut Monachi parent suis Præpositis sine mora, non tepide, & cum bono animo.

(3) Paupertatis, quam profiterentur, causa nihil propriam habere possunt Regulares, & si quid tale aliquis habuerit, invito, vel inscio Præposito, fracti voti reus utriusque suffragii iure biennio privabitur, & aliis etiam pro criminis gravitate poenis mulietabitur, moriens autem, nisi res omnes numerato dimiserit, sepeliatur extra commune cœmeterium *Cap. 4. de Stat. monach. Conc. Trid. Sess. 25. cap. 2. de Regul.* Atque huc spec-

tat regula, quod quidquid acquirit Monachus ad monasterium pertinet.

(4) *Cap. 16. de Regular.*

(5) *Cap. un. de Vol. in 6. & c. ult. de Relig. domib.*

(6) Exemptionis ab Episcopi jurisdictione, quam Regularibus Summi Pontifices concesserunt, exempla sunt apud S. Gregorium M., aliosque antiquissimos Summos Pontifices illaque sæpe, ipsis rogantibus Principibus, attributa fuit, quæ omnia accurate describant Thomassinus *Vet. & nov. Eccles. disciplin. par. 1. lib. 3. cap. 30. & seq.* & Bianchius *dell' Esterior politica della Chiesa lib. 2. cap. 2. §. 5. tom. 4. pag. 360. & seq.* Multa etiam habes hujusmodi exemptionum monumenta apud Du-Chesnium *Histor. Franc. tom. 1. pag. 662.* Ughelium *Ital. Sac. tom. 4. col. 955. ed. Venet. an. 1719.* Mabilonium *Annal. Benedic. tom. 1. lib. 13. n. 3. pag. 345. & in Append. 2. ejusd. tom. n. 17. & 18. pag. 633. & 634. ed. Luca 1739.* & *Alia SS. Bened. in Vit. S. Bertulfi n. 7. tom. 2. pag. 151. ed. Venet. 1733.* & *de Re diplom. lib. 1. cap. 3. n. 12.* Præcipuus vero, easque justissimas exemptionum concedendarum causas enumerat Petrus Blesensis *Ep. 68. ad Alexandrum III. pag. 103. ed. Paris. 1667.* Scimus, inquit, quod ob quietem monasteriorum, & Episcoporum tyrannidem has exemptiones plerumque Romani Pontifices indulserunt. Earumdem querelam contra Episcopos, qui Regulares vexabant, unde harum exemptionum origines repetit ipse Van-Espenius *par. 3. tit. 12. cap. 2.*, mentio est in Concil. Toletano IV. *Can. 51. tom. 6. Concil. collect. Labbei col. 1463.* & in Conc. Toletano IX. *c. 2. l. 7. col. 460. ed. Venet.* Sed ea de re sermo rediit II. Libro, cum de Monasteriis agemus. Gravior autem, & copiosè, præter eos, quos supra descripsi; de Regularium exemptione disputat VV. CCL. Marnachius *Contr. Auctor. opus. Quid est Papa? Ep. 3. §. 14. tom. 1. pag. 272. & seq.* & Zacharia in *Anti-Febron. par. 2. lib. 5. cap. 1. §. 6.*, et in *Anti-Febron. vind. Dissert. cap. 4.*

(7) *Vid. Tit. 2. Sect. I. §. XIII. et seq.* ubi omnem explicavimus delegatam jurisdictionem, quam Episcopus in Regulares habet.

(8) Conc. Trident. *Sess. 25. cap. 11. de Regul.*, Gregorius XV. *Const. Inscrutabili 50. §. 4. tom. 5. par. 5. pag. 1. Bullar.* Qua Tridentina lege Capellanos etiam Religionis Hierosolymitanæ curam animarum exercentes obstrictos declaravit S. Pius V. *Const. 104. & 187. pag. 29. & 180. par. 3. tom. 4. Bullarii ed. cit.* & Gregorius XIII. *Const. 125. eodem loc. pag. 456.* itemque Parochos Regulares Indiarum, Orienta-

lium, & Occidentalium Benedictus XIV. *Const. Quamvis* 12 tom. 2. *ejus Bullarii pag. 1.* Vide etiam Constitutionem Firmam eiusdem Benedicti XIV. in *ejus Bullar. tom. 1. pag. 263.* in qua describitur quidquid præstari potest ab Episcopo visitationem obeunte in Ecclesiis Regularium, quibus animarum cura conjuncta est.

§. XIII. Professio regulæ facit aliquem Regularem (1). Ea vel tacita, vel expressa est; tacita, quæ ex perspicuis, certisque actibus educitur (2), expressa, quæ fit palam, ac publice coram Regularis familiae Moderatore; recitata formula professionis, adhibitis etiam aliis solemnitatibus, secundum receptos ordinis cujusque ritus. Ut professio vim habeat, fieri debet post sextum decimum (3), & post exactum probationis annum (4), eumque integrum, atque perpetuum, gestato habitu, actaque vita toto illo temporis cursu intra claustra designati monasterii, in quo tyrones instituendi sunt (5); debet esse libera, non extorta vi, metuque gravi (6), facta ab homine, qui suæ voluntatis habeat arbitrium, non à servo, invito domino (7), non ab Episcopo, ignaro Summo Pontifice (8), non à viro, qui sospitem habet uxorem, ea dissentiente (9); denique Regularis instituti nomine accipienda est ab eo, cui jus est accipere, ratamque habere professionem (10).

(1) Diu viguit disciplina, quam memorant Hieronymus *Ep. 107. ad Letam num. 3. & 6. col. 674. & 678. opp. tom. 1. ed. Valarsii Verone,* & Salvianus *Advers. avarit. lib. 1. §. 4. pag. 231. ed. Pedeponti 1743.* ut parentes infantem filios non modo clericatui offerrent, uti demonstratum supra est, sed etiam monasterio, pro qua disciplina acerrime propugnavit Petrus Damiani *Opusc. 16.*, & Rabanus Maurus singulari libello, quem composuit adversus quosdam, qui eidem disciplinæ resistebant; idque argumentum late persequitur Gratianus *caus. 20. quest. 1.* Atque hi quidem pueri à parentibus monasterio oblati, cum puberes evaserant, discedere non poterant ab eo vitæ instituto, cui semel addicti fuerant. Hinc illud Toletani Concilii, quod etiam memorat Clemens III, in *cap. 12. de Regular., mona-*

chum aut paternâ devotio, aut propria professio facit; & Concilium Wormatiense anni 868. Can. 22. apud Labbazium *tom. 10. col. 459. ed. Venet.*, "si pater, inquit, vel mater filium, filiamque intra septa monasterii in infantie annis sub regulari traderint disciplina, non liceat eis, postquam ad pubertatis pervenerint annos, egredi, & matrimonio copulari. Et, *Can. 23.* Monachum ergo, ait, aut paternâ devotio, aut propria professio facit. Quidquid horum fuerit, alligatum tenetur. Proinde huic ad Mundum reverti intercludimus aditum, & omnes ad seculum interdictionis regressus." Solemnis formula ejus oblationis ex S. Benedicti regula *cap. 59.* apud Holsternium *Cod. Regul. tom. 1. pag. 132. ed. August. Vindelic. 1759.* erat, ut manus pueri oblato in altaris palla involveretur, quæ erat mappa altari superimposita, idque testimonium erat oblationis, qua sic involutus puer Dei obsequio addebatur. Gratianus *can. 4. caus. 20. quest. 2.* Lambertum quemdam oblatorum memorat, qui tum propter non servatam solemnem hanc formulam oblationis, tum propter alias causas votus solutus declaratus fuit. Rothardus in *Reg. S. Bened. Delect. auctor. c. 318. tom. 2. edit. Lugdun. 1706.* describit formulam, in qua Pater dicebat: "volo tradere filium meum Deo omnipotenti ad servandum sibi in hoc monasterio; tum Abbas presentibus testibus agebat: auditis fratres, & videtis, quid iste dicat; hi respondabant: audimus, & videmus." Abbas benedictionem dabat oblato, qui ita cooptatus consuebat in ordinem monachorum, in quo deinceps vitam omnem traducere debebat. At non solum filios jam natos volebant parentes, sed eos etiam, qui nondum nati in matris utero latebant, cujus rei multa collegit exempla Baluzius in *Not. ad Salvian. advers. avarit. lib. 2. pag. 428. edit. Pedeponti 1743.* Confer Mabillonium in *Præfat. ad sæcul. VI. Benedictin. num. 36. pag. 14. tom. 8. ed. Venet.*, & tom. 2. *Anaclet. pag. 530.*, Muratorum *Antiquit. Italic. medii ævi Dissert. 65. col. 380. & seq. tom. 5. Calmetum in Regul. S. Benedicti cap. 59.* Hæftenium *Disquisit. monastic. par. 2. lib. 4. tract. 2. disquis. 5.* Hæc de filiis monasterio offerendis disciplina viguit usque ad ætatem Celestini III. Pontificis, qui eam moderatius temperavit, dicta lege, ut puer monasterio oblatus, cum "ad annos discretionis pervenerit, & habitum retinere noluerit monachalem, si ad hoc induci nequiverit, non est ullaatenus compellendus," ut sancitum est *cap. 14. de Regular. & consentit Innocentius III. lib. 15. Ep. 116. ad Episcop. Lugdunum. pag. 644. tom. 2. ed. Baluzii Paris. 1682.* Licet autem Celestinus huic discipline modum imposuerit, non eam tamen sustulit, aut abrogavit; *Tom. I.*

quinimo nunc etiam, nisi obstant, & impediunt peculiares leges quibus Regularia Instituta reguntur, aut recentiores Pontificiz, constitutiones, quæ iis tantum, qui certam ætatem nati sunt, in monasterio pernoctare sinunt, secundum jus Decretalium verum non est offerre filios impuberes monasticæ vitæ instituto, integro semper jure, quod de ætate, ac tempore Tyrocinii, & Professionis à Synodo Tridentina constitutum est. Quæ oblatio efficit primum, ut filius impubes à Religione recipi possit; deinde ut pater in ipsam patriam potestate amplius uti nequeat, ut eum ad secularem vitam revocet; denique ut etiam filio impuberi ante annos pubertatis monasterii claustra deserere non liceat, quod tamen ipse facere potest, cum ad eam pervenit ætatem, in qua plenum habet sui voluntatis arbitrium, potest tamen Religio proprio jure uti, ut eum dimittat etiam ante annos pubertatis, nisi forte se onere obstrinxerit cum retinendi, donec pubes evadat. Confer Benedictum XIV. in litteris datis ad Petrum Hieronymum Guglielmum, quæ extant in ejus Bullar. Const. 34. t. 3. p. 239.

(2) Cap. 23. de Regul. cap. 1. ead. in 6. Tacita professionis exemplum est in eo, qui per quinquennium tacuit, cum irritam emississet expressam professionem, vel qua vi, metuque coactus, vel quia nondum justam ætatem attigerat. In ceteris tacita professio tantum obtinet in iis ordinibus, in quibus in habitu professorum; & non professorum nullum discrimen est.

(3) S. Basilium Regul. fus. tract. c. 15. pag. 337. opp. t. 2. Paris. 1722. S. Ambrosius de Virginit. c. 7. n. 39. col. 275. opp. t. 3. ed. Venet. 1751. & Alexander III. in cap. 8. de Regul. ætatem postulant perfectæ, & absolutæ rationis. Capitula Theodori Cantuariensis apud Harduinum t. 3. Conc. c. 1778. c. 118. in martibus annos 15, in feminis 16, aut 17. constitunt; Ipse Basilium Ep. ad Amphiloc. can. 18. pag. 292. opp. t. 3. edit. indic. annum memorat. 16. aut 17., denique Conc. Trid. sess. 25. c. 15. de Regul. annum 16. exactum designat. Vide Pallavicin. Histor. Conc. Trident. lib. 24. cap. 6. Verum Tridentini Patres cum ætatem constituerent annorum sexdecim, minime improbarunt peculiares quorundam Ordinum constitutiones, quibus major ætas requiritur, quod & Sac. Congregationem Concilii declarasse, testatur Fagnanus in cap. Nullus de Regul. num. 15.

(4) Monasterium ingressi apud Orientales in eo per triennium manere debebant, antequam professionem emitterent, quod testatur Justinianus Novel. 5. c. 2. idque à S. Pachomio institutum fuisse scribit Palladius in Lausiac. c. 38. p. 736. cit. ed. Anvers. Idem jus in Occidente interdum obtinuisse constat

ex can. un. dist. 53., & can. 3. c. 17. q. 2., puta si non satis explorati essent mores ejus, qui professionem emittere debebat. Interdum vero requirebatur biennium, ut patet ex can. 6. c. 19. q. 3. At S. Benedicti regula annum præscribit, quod probavit Synodus Tridentina loc. cit.

(5) Clemens VIII. const. Nullus omnino 242. tom. 5. par. 2. pag. 340., Urbanus VIII. const. Sac. Congregatio 77. tom. 5. part. 5. pag. 271., & consuet. Religiosus 363. tom. 6. par. 1. pag. 271. Confer Pithing. Jus canon. lib. 3. tit. 31. sect. 2. §. 3.

(6) Cap. 1. de his quæ vi metuso. Et Synodus Tridentina sess. 25. cap. 18. de Regul. anthemati subjecit omnes, qui in vitam mulierem cogant, "præterquam in casibus in jure expressis, ad ingrediendum Monasterium, vel ad suscipiendum habitum cujuscumque religionis, vel ad emitendam professionem; nempe quique in eo facinoræ opem, consilium, auctoritatem, consensum præbent.

(7) Conc. Chalcedonen. can. 4. col. 1683. tom. 4. conc. collect. Labbæi ed. Venet., can. Si quis c. 17. q. 2.

(8) Cap. 18. de Regul., cap. 10. de Renunc.

(9) Cap. 12. de controvers. conjugat. Confer S. Basilium Regul. fus. tract. c. 12. opp. t. 2. p. 354. ed. Paris. 1722., S. Hieronymum Ep. 122. ad Rusticum cap. 4. opp. t. 1. indic. ed. S. Augustinum Ep. 127. ad Armentar. & Paulin. col. 373. & Ep. 262. ad Hedeciam c. 1. & 2. col. 889. opp. tom. 2. edit. cit. Venet. Hinc S. Paulinus Ep. ad Celantiam c. 28. in appendic. opp. c. 741. ed. Verone 1736. vehementer improbat mulieres, quæ viros sine ipsorum consensu deseruerant. Conjugum vero, qui mutuo consensu voverunt castitatem, exempla sunt apud Socratem Histor. lib. 4. c. 25. p. 236. ed. Valesii Cantabrig. 1720., Henbertum Ros-weydum Vit. PP. lib. 1. c. 9. pag. 158., lib. 6. n. 3. pag. 652., & lib. 10. c. 108. p. 888. Antwerpæ 1615. Victorem Uigen. de Persec. Afric. l. 1. p. 678. t. 8. Biblioth. PP. et Lugd.

(10) Cap. 16. de Regul.

§. XIV. Cum hæc omnia servata sunt, prohibetur quis in posterum deserere institutum, quod semel amplexus est, nisi aut arctius amplectatur (1), aut à Summo Pontifice veniam obtineat (2). Præterea nihil amplius acquirere sibi potest, & amittit beneficia, si quæ habet; dirimitur matrimonium ratum, non consummatum; tollitur patria potestas (3),

& vis extinguitur simplicium votorum, quæ ante professionem emissa sunt (4).

(1) *Cap. 18. de Regul., Extrav. 1. eod. tit. inter communes.* Quid autem servari debeat, ut quis arctiorem regulam rite, ac recte suspiciat, explicat Schmalzgrueb. *Jus eccles. univers. lib. 3. part. 4. tit. 31. §. 8. num. 225. & 226.* Nunc ut ea res exitum habeat celeriter, Regularibus, qui in arctiorem Religionem conferre se cupiunt, *postquam voluntatis suæ causas*, ut inquit Giralduus *Expolit. Jur. Pontific. part. 2. sect. 50. pag. 865. tom. 3.* coram competentibus Apostolicæ Sedis tribunalibus exposuerint, atque probaverint, haud ægre à Romano Pontifice indulgentur oportunitate facultates, in quibus deo, rogatio super consensu Superioris Ordinis laxioris includitur.

(2) Summum Pontificem Regularibus tribuere posse facultatem deserendi institutum suum, ac redeundi ad hominum communem vitam, sive, ut inquirunt, *ad sæculum*, inter omnes constat. Sunt tamen à Theologorum familia, qui, auctore præsertim S. Thoma 2. 2. q. 88. art. 11., negant, eum solvere Regularem posse solemnibus votis, quæ emisit; sed contra hos disputant Schmalzgrueb., *loc. cit. §. 7. n. 211.*, & Pirhing. *Jus canon. lib. 3. tit. 31. sect. 3. §. 8. num. 144.*

(3) *Auth. Ingressi c. de Sacros. Eccles., Auth. Presbyteros c. de Episc. et Cleric.*

(4) *Cap. 4. de Vot. et vot. redempt.*

§. XV. Quod si aliquid prætermissum est eorum, quæ servare oportebat, irrita est professio, & qui eam emisit, reclamare intra quinquenium potest (1), elapso quinquennio non potest, nisi ex justa causa fuerit à Pontifice restitutus (2). Nemo autem audietur, qui Regularem habitum dimisit, nisi primum eum denuo susceperit, ac redierit ad monasterium, unde discesserat (3). Nam qui habitum, & monasterium sua sponte deseruerit, tamquam Apostata habebatur, & punitur pœnis, quibus puniuntur Apostata (4), quales sunt illi, qui prorsus retinenda Religionis animam abjecerunt.

(1) Conc. Tridentin. *Sess. 25. cap. 19. de Regul.*

(2) Vide *Constitutionem Si daturam* 27. Benedicti XIV.

pag. 236. tom. 2. ejus Bullarii, ubi etiam accurate præscribitur iudicii ratio, quam servare oportet, cum quaeritur de nullitate professionis.

(3) Conc. Trident. *loc. cit., et cit. constit. 47. Benedicti XIV.*

(4) Apostatarum pœnas diligenter enumerat Lucius Ferraris, *Biblioth. verb. Apostata num. 50. et seq.*

§. XVI. Et quoniam Regulares, antequam vota suscipiant, suis sese bonis abdicare solent, eaque in alios conferre, idcirco constituitur sententia certæ leges, ut eorum renunciaciones recte expediantur. Nimirum eorum obligationes, ac renunciaciones non valent, nisi emittantur cum venia Episcopi, aut ejus Vicarii generalis intra duos menses proximos ante professionem, & tantum post eandem editam vim, atque exitum habent, ita ut nullius momenti sint, nisi professio absolvatur (1).

(1) Concil. Trident. *Sess. 25. cap. 16. de Regul.*

§. XVII. Monachorum instar sunt Moniales, fœminæ scilicet, quæ se Deo consecrarunt; & quæ certa obstrictæ regula vitam ducunt in Monasterio sub regimine Episcopi, & interdum etiam Regularium. Eadem tempestate, qua Monachorum, etiam Monialium cœnobita instituta sunt (1). Præcipua earum est clausuræ lex, qua Moniales egredi prohibentur à septis monasterii, nisi cogat exire vis major, quæ superat legum potestatem, ut magnum incendium, vel morbus lepræ, aut epidemiæ; qui morbus, præter Superiorem, cui Monialis subest, etiam Episcopo cognitus, scriptoque probatus esse debet (2).

(1) Vid. Thomassinum *p. 1. l. 3. c. 44. et seq. Mutatorum Diss. 66. p. 106. t. 3. par. 2. ed. Romæ*, Ballerinius in *Zenon. dissert. 3. c. 1. p. 127. t. 1. ed. Aug. 1758.*

(2) *Cap. 1. de Stat. Regul. in 6., S. Plus V. Const. Circa pastoralis 13. pag. 292. tom. 4. pag. 2., et Constit. Deor-*

ri 139. pag. 96. tom. 4. par. 3. Bullarii, Cum autem S. Pius V. tres hasce causas expresserit *magnum incendium, lepram, epidemiam*, hoc est morbum contagiosum, quo ceteræ Moniales infici possunt, quæsitum est ab interpretibus Juris Canonici, num alia etiam possit esse causa, propter quam Monialibus exeuendi è monasterio facultas concedatur. Late ea de re disputat Benedictus XIV. *De Synod. Dioces. lib. 13. cap. 12. num. 26., et seq.*, ubi ostendit, alias etiam ob causas cum venia Sedis Apostolicæ Moniales exire posse è sepius monasterii, puta si quæ earum gravi correpta morbo suasu medicorum locum mutare debeat, ut conualescat. Quod autem de incendio dicitur, id etiam pertinet ad aquarum inundationem, hostium impetum, monasterii ruinam, & similia, quæ subitam fugam postulant, cum ab omni lege extrema necessitas sit exempta, ut inquit Pontifex in cap. 3. §. *profecto de verb. signific. in 6.*

§. XVIII. Ceteris vero eadem ingredi claustra vetitum est, sine venia Episcopi, & regularis Superioris, si cui subest monasterium (1); atque hæc venia concedenda est ex justis, & necessariis causis, puta propter commune servitium, aut valedudinem, aut salutem animarum (2). Quæ salus ut bene considerata, atque provisa sit, præter communem, & ordinarium Confessarium, debent Moniales bis, aut ter in anno extraordinarium obtinere, cui liberius intimos animi sensus patefaciant (3).

(1) Concilium Tridentinum *Sess. 25. cap. 5. de Regul.* licentiam postulat Episcopi, vel Superioris, & ideo quæsitum est, num ingressuro monasterium Regularibus subjectum, satis sit venia Regularis Superioris. Sed tum ejus, tum Episcopi veniam desiderari, ut quis hujusmodi monasteria ingrediat, nisi diuturna consuetudo unius Episcopi veniam postulet, plus semel responsum est à Sac. Congregatione Concilii, nui patet ex lib. 14. *Decretor. pag. 300., lib. 15. pag. 14. & 465., lib. 16. pag. 86. & seq., & lib. 17. pag. 520. & seq.*

(2) Ad hanc clausuræ legem diligenter custodiendam pertinent *constit. Ubi gratia 44. Gregorii XIII. Bullar. t. 4. par. 3. pag. 398., constit. Facultatem 117. Pauli V. pag.*

246. tom. 5. par. 3., ejusdemque *constit. Monialium 203. pag. 102. tom. 5. par. 4., constit. Apostolatus 198. Clementis X. pag. 330. tom. 7., & constit. Salutaræ 40. Benedicti XIV. pag. 64. tom. 11. ejus Bullarii ed. Romæ 1754.*

(3) Conc. Trid. *Sess. 25. cap. 10. de Regul.* Vide *Constitut. Pastoralis 56. Benedicti XIV. pag. 281. tom. 2.*, ubi multa habentur de extraordinario Confessario, qui non solum universis Monialibus, sive toti monasterio dandus est, sed etiam singulis, quæ illum ex justa causa petunt; præterea Superiores Regulares jubentur saltem semel quotannis Monialibus sibi subjectis concedere extraordinarium & seculari Clero Confessarium, vel ex altero Regulari Instituto Sacerdotem; iisque id negligentibus, Episcopos efficere debet, quod Regularis Superior præstare debuisset.

§. XIX. Monialium regimen, quod præsentem custodiam postulat, totum est permissum Episcopis, vel ut Ordinariis, vel ut Sedis Apostolicæ Delegatis, si monasteria exempta sunt, & Sedi Apostolicæ immediate subjecta, nisi vel à certis Capitulis, vel ab aliis Regularibus gubernentur (1). Verum in his quoque monasteriis, quæ Regularibus subsunt, Episcopo una cum Regulari Superiore quovis anno reddenda est gestæ administrationis ratio, & Episcopus ipse malum administratorem ab officio dimovet, nisi ab eo monitus Superior id pridem fecerit, atque etiam animadvertit in Regulares, qui in bonorum monasterii administratione deliquerunt (2).

(1) Conc. Trident. *Sess. 25. cap. 9. de Regul.*

(2) Gregorius XV. *Constit. Inscrutabili 50. tom. 5. par. 5. par. 1. Bullarii ed. cit.*

§. XX. Atque hæc Episcopi cura, & sollicitudo in Moniales non tantum esse explicat in illa, quam diximus, bonorum administratione, atque in clausura diligenter custodienda, quæ tota est ejus juri commissa, ordinario in monasteriis sibi subjectis, delegato in exemptis (1), adeo recte puniat

ipsos quoque Regulares, qui peccant in clausuram Monialium sibi subjectarum (2); sed etiam in electione Abbatissarum, quæ monasterio præficiuntur. Nam Episcopo nunciandus est futuræ electionis dies, etiam cum monasteria subsunt Regularibus, & ipse una cum Regulari Superiore interesse, ac præesse electioni potest (3).

(1) Conc. Trident. *Sess. 25. cap. 5. de Regul.* Vide *Constit. Gravissimo* 12. Benedicti XIV. *tom. 3. pag. 57. ejus Bullarum*, ubi multa habentur de his, qui ad monasteria accedunt, ut cum Monialibus colloquantur.

(2) Gregorius XV. *cit. Const. Inscrutabili* §. 4. Atque huc etiam spectat *Constit. Felici* 492. Alexandri VII. *tom. 6. par. 6. pag. 34. Bullarum*, qua sancitum est, ut Superior Regularis semel tantum in anno visitationis causa monasterii septa ingrediatur, quod si necessitas eum pluries ingredi cogat, id ei tantum licet, præsentem Episcopo, aut aliquo Ecclesiastico viro, quem Episcopus spectatum constituit.

(3) *Cit. const. Inscrutabili* Gregorii XV. §. 5. Monet tamen Benedictus XIV. *de Synod. diocæs. lib. 5. cap. 12. n. 4.*, satius esse Episcopo semel in synodo declarare animum suum, quod ipse scilicet semper velit Abbatissarum etiam exemptarum electionibus interesse, quam id præstare singulis vicibus, quibus electio faciendæ est.

§. XXI. Monialibus tempore præeunt virginæ sacrae, quarum origo vel ab ipsis Ecclesiæ primordiis est repetenda (1). Eadem pene intra domesticos parietes illarum vivendi ratio, quæ postea Monialium fuit. Eas Episcopus, aut aliquis ejus mandato Sacerdos (2) præcipuo aliquo festo die (3) solemniter in Ecclesiâ consecrabit, eisque imponebat vestem, quæ sacrarum virginum propria erat (4).

(1) Quemadmodum fuerunt in Ecclesiâ Ascetæ, antequam esset Monachi, ita fuerunt mulieres, quæ palam, ac manifestè virginitatem vovebant, antequam Moniales instituerentur. Atque hæ sunt virginæ sacrae, quas sæpe memòrant Cyprianus, ac Tertullianus, & quas Sozomenus *lib. 8. cap. 23. pag. 355. ed. Cantabrig. 1720.* appellat *virgines ecclesiasticas*,

cas, Socrates autem lib. 1. cap. 17. pag. 47. ejusd. ed. Cantabrig. virginæ in matricula Ecclesiæ adscriptas, quoniam descriptæ erant in Ecclesiæ libris, seu canone, atque hinc interdum *Canonicæ* dicebantur. Vide *Valesium Not. in Sozomen. lib. 8. etiam c. 23. pag. 355. ed. Cantabrig. 1720.* *Albaspinaeum Not. in concil. Iliberit. can. 13. pag. 165. ed. Neap. 1770.* *Cotelerium Not. in const. Apost. lib. 8. cap. 13. pag. 408. ed. Amstelædami 1724.*

(2) Etiam Presbyterum mandato Episcopi virginæ consecrasset, ostendit Concil. Carthaginiense III. *an. 36. tom. 2. 1404. collect. Labbæi*, cum inquit, *Presbyter inconsulto Episcopi virginæ non consecret*, quod idem habet Fulgentius Ferrandus *Breviar. canon. tit. apud Pithecum codex canon. vet. Eccles. Roman. pag. 308. Paris. 1687.*

(3) *Devotis quoque virginibus*, inquit Gelasius P. in *Decret. c. 12. apud Pithecum loc. cit. p. 267.*, "nisi aut in Epiphianorum die, aut in albis paschalibus, aut in apostolorum natalibus, sacrum minime velamen imponant, nisi forsitan, sicut de baptismate dicitur est, gravi languore correptis, ac sine hoc munere de sæculo exeant, implorantibus, non negetur." Vide S. Ambrosium *de Virg. lib. 3. c. 1. col. 208.*, et de *Laps. virg. cap. 5. col. 386. opp. tom. 3. edit. Venet. 1751.*

(4) Concilium Carthaginiense IV. *canon. 11. col. 1498. tom. 2. collect. Labbæi.* Atque hunc sacrarum virginum habitum memorat etiam Arcadius L. 4. *C. de Episc. audien.*, ubi *minus, et que ludibrio corporis questum faciunt*, prohibentur *ut publicæ habitus earum virginum, quæ Deo dicatae sunt.* Erat hujus habitus pars una *sacrum velamen*; unde *relatae virginæ* apud Innocentium *Ep. 2. ad Victic. cap. 13.* apud Constantium *Episc. Rom. Pontific. col. 756.* sunt virginæ Deo consecratae.

§. XXII. Ut virginæ, ita etiam ecclesiasticas duas (1) habuit Ecclesiâ, antequam Monachorum, & Monialium institutum agnosceret. Ex his autem viduis, ut plurimum, eligebantur Diaconissæ (2); quamquam sæpe etiam perpetuas virginæ eo munere functas fuisse constat (3). Earum origo ab ipsa Apostolorum ætate repetenda est (4).

(1) Hieronymus *Ep. 38. cap. 4. col. 173.*, & *Ep. 69. Tom. I.*

cap. 7. col. 499. opp. tom. 1. ed. Veronæ 1734., Conc. Arausicanum can. 27. tom. 4. col. 705. collect. Labbei, Autor Constit. Apostol. lib. 8. cap. 25. apud Cotelierum PP. Apostolic. pag. 424. tom. 1. ed. Amstelædani 1724., ubi tantum cooptari in gradum vidualem iubetur, quæ jam tunc virum amicit, & caræ, & laudis vixit, & domesticorum diligenter curam habuit.

(2) Quare interdum Diaconissæ viduæ dicuntur, & earum officium viduarum appellat Tertullianus lib. 1. Ad uxorem. cap. 7. pag. 186., & de Veland. virgin. cap. 9. pag. 199. ed. Rigaltii Paris. 1634. S. Epiphanius Hæres. 79. num. 4. p. 1060. tom. 1. opp. Paris. 1622. S. Ignatius Ep. ad Smyr. num. 17. apud Cotelierum PP. Apostol. tom. 2. pag. 38. ed. Amstelædani 1724., S. Hieronymus Ep. 123. ad Acernichiam de monogam. cap. 6. col. 898. tom. 1. opp. ed. Veronæ 1734., eandemque ob causam eas Epiphanius loc. cit., & Conc. Laodicenum can. 11. tom. 1. col. 1534. & 1551. collect. Labbei *επιβουλας* viduas seniores vocat. Sunt tamen distinguende Diaconissæ à viduis ecclesiasticis, quarum paulo ante facta mentio est. Non enim omnes hæ viduæ erant Diaconissæ, quamquam plerumque ex illarum corpore eligerentur, quæ Diaconissarum munus exercebant.

(3) Virgines, quæ Diaconissæ factæ sunt, memorant S. Ignatius loc. cit., ibique Cotelierus, S. Epiphanius Exposit. fid. num. 21. p. 1104. ed. Paris. 1722., Autor Constit. Apostol. lib. 6. apud Cotelierum tom. 1. p. 350. ed. cit.; Justinianum Novell. 6. cap. 6., Sozomenus lib. 8. cap. 23. p. 355. indic. edit. Cantabrig., Zonaras, & Balsamon ad can. 19. Nicæan. apud Beveregium Pandect. canon. tom. 1. p. 82. & 83. Oxonii 1672., ac Torrigius de Sac. Crypt. Vatican. p. 2. p. 557. ed. Romæ 1639. memorat S. Martinam virginem, & martyrem, quæ Diaconissa fuit.

(4) S. Paulus ad Roman. XVII. 1. memorat Phæben, quam *κλεις* ministram Ecclesiæ Cencreensis appellat. Eftam Plinius Junior lib. 10. Ep. 97. ad Trajanum pag. 287. ed. Oxonii 1703. loquitur de duabus Christianis feminis, quas ministras vocat, "qui magis, inquit, necessarium credidi ex duabus ancillis, quæ ministræ dicebantur, quid esset veri, & per tormenta querere."

§. XXIII. Nonnis viduis unius viri, quæ jam erant ætate provecæ (1), inter Diaconissas dabatur locus. Munera earum erant Sacerdoti feminas

baptizanti præstare operam, ut sextus pudori consuleretur ea ætate, qua baptismus per immersionem conferebatur (2), cathecumenas ad rem christianam domi instituire (3), feminas ægrotas invisere (4), opem terre martyribus, & confessoribus carcere detentis, cum ad eum Diaconis aditus non patebat (5), stare ad junuas, per quas mulieres Ecclesiæ navem ingrediebantur (6), & suum in ea locum cuique tribuere (7). His muneribus addebantur Diaconissæ per manuum impositionem (8), quæ tamen non sacramentum erat, sed Ecclesiæ caremonia, ad instar benedictionis, quam mulieres illæ accipiebant (9).

(1) De ætate Diaconissarum Apostolus I. ad Thimot. V. 9. habet hæc: "Vidua eligatur non minus sexaginta annorum, quæ fuerit unius viri uxor, in operibus bonis testimonium habens . . . si omne opus bonum subsecuta est." Ad hunc Pauli locum respexit Theodosius imperator in L. 27. Cod. Theod. de Episc. et Cleric., cum scripsit: "Nulla, nisi emensis sexaginta annis; cui votiva domi proles sit secundum præceptum Apostoli, ad Diaconissarum consortium transferatur." Ipsam hanc ætatem annorum 60. memorat Tertullianus de Virg. veland. cap. 9. pag. 199. ed. Rigaltii Paris. 1634. & S. Basilii Ep. 1199. canon 2. ad Amphilocho. can. 24. tom. 3. opp. pag. 293. ed. Paris. 1730., & S. Hieronymus comm. in Isaiam lib. 2. cap. 3. tom. 4. col. 53., et Ep. 69. ad Salvoianum cap. 2. et 7. col. 495. et 500. tit. 1. ed. Veronæ 1734. Sed libentibus annis Chalcedonensi Concilio can. 15. col. 1707. et 1726. t. 4. collect. Labbei sancitum est, ut Diaconissæ quadraginta annorum eligi possent, quam ætatem præbavit etiam Concilium Trulianum can. 14. tom. 7. col. 1554. collect. Labbei ed. Venet. & Justinianus Novella 123. cap. 13. ipse Justinian. Novell. 6. cap. 6. in Novell. Diaconissis ætatem requirit annorum 50. quam eandem ætatem definit in L. 9. Cod. de Episc. et Cleric., si vera est lectio, quæ vulgo, traditur. Nam Centus legendum esse putat ten 50., sed 60., atque in ab erroris, & negligentie nota liberat Tricentium qui certe licet non potest, si retineatur vulgata lectio, quæ his est concepta verbis: "Nulla, nisi emensis 50. annis, secundum præceptum Apostoli, ad Diaconissarum consortium transferatur. Non enim præceptum Apostoli 21. et 22. quælibet, sed

, sexaginta constituit. Contra sub Nectario Patriarcha Constantinopolitano fuisse Olympiadem Diaconissam quadraginta annis minore scribit Sozomenus *lib. 8. cap. 9. pag. 337. edit. Valesii Cantabrig. 1720.* Ex quibus intelligitur, non unam semper, eam tæque regulam fuisse, & multum ea in re Episcopi arbitrio datum. Quæ olim in Diaconissis requirebantur; explicat Jacobus Gothofredus in *Comment. ad cit. L. 27. C. Theod. de Episc. et Cler. tom. 6. par. 1. pag. 68. ed. Lipsiæ 1743.*

(2) Justinianus *Novell. 6. cap. 6.* & Auctor *constit. Apostol. lib. 3. cap. 16.*, ibique Cotelierus *PP. Apostol. tom. 1. pag. 291.*

(3) Auctor Commentariorum in Epistolas sub nomini Hieronymi *tom. in ep. ad Rom. XVI. 1. col. 898. opp. Hieronym. tom. 11. ed. Veron. 1742.*, Conc. Carthag. *IV. can. 12. col. 1498. tom. 2. collect. Labbæi ed. Venet.*

(4) S. Epiphanius *Hæres. 79. num. 3. pag. 1060. tom. 1. opp. ed. Paris. 1622.*, S. Hieronymus *Ep. 52. ad Nepotian. cap. 5. col. 258. tom. 1. opp. ed. Vallarsii Veronæ 1734.* Auctor *constit. Apostol. lib. 2. cap. 15. pag. 290. loc. cit.*

(5) Vide Cotelierum *not. in constit. Apostol. lib. 3. cap. 15. pag. 290. loc. cit.*, & Jacobum Gothofredum *loc. cit.*

(6) Auctor epistolæ ad Antiochenos, quæ Ignatii nomine circumfertur, *num. 12.* apud Cotelierum *PP. Apostol. tom. 2. pag. 152.*, Auctor *constit. Apostol. lib. 2. cap. 57. pag. 266.*, et *lib. 8. cap. 28. pag. 416. loc. cit.* Per janus autem intelligendæ sunt portæ interiores, per quas aditus patebat ad ligneas parietes, quibus mulieres à viris in Ecclesia dividebantur. Dicam ea de re late Libro II.

(7) Auctor *constit. Apostol. lib. 2. cap. 58. pag. 270. loc. cit.*

(8) Diaconissas nullam manuum impositionem, acceperisse quidam putant, atque ex eorum numero sunt Baronius *ad a. 34. num. 283. pag. 213. tom. 1. ed. Luca,* & Valesius *Not. in Sozomen. lib. 8. c. 9. pag. 337. ed. Cantabrig. Moventur canon. 19. Concilii Niceni col. 42. tom. 2. collect. Labbæi*, cujus hæc verba sunt: "Diaconissarum autem, tem meminitus, quæ in habitu quidem censentur, quoniam nec ullam habent manuum impositionem, ut omnino inter laicos, ipse connumerentur." Quisquis tamen hunc canonem paulo diligentius expendat, facileprehendet, eum non ad omnes generatim Diaconissas pertinere, sed ad eas tantum, quæ habitum sine ulla manuum impositione inter Paulinistas acceperant. Ceterum ipse Canon non obscu-

re declarat, reliquas Diaconissas manuum impositionem habuisse, quod recte observatur viro eruditissimo Jo. Gaspar. Svecerus *Thesaur. tom. 2. verb. Diaconissæ num. 5. pag. 867. Amstelædami 1682.*, Arcudius *Concord. Ecclæ. occident. & orient. lib. 6. cap. 10. Christianus Lupus Schol. in eundem. can. Nicen. opp. tom. 1. pag. 265. ed. Venet.* Gabriel Albaspinus *Not. in eund. can. pag. 199. ed. Neap.*, Carolus Fabricius *Not. ad Balsam. collect. constit. lib. 3. tit. 1. apud Justellum Biblioth. Jur. canon. tom. 2. pag. 1417. Paris. 1661.* Gaspar Juenin *de Sacram. dissert. 8. de Sacram. ordin. in commun. quest. 5. cap. 1. pag. 532.* Natalis Alexander *Histor. Ecclæ. sæc. 5. cap. 1. ar. 6. num. 21. pag. 145. t. 5. ed. Venet. 1776.* Revera Concilia, & Scriptores, qui de Diaconissarum ordinatione loquuntur, manuum impositionem discrete memorant. Earum ordinatio *canone 13. Concilii Chalcedonensis col. 608. tom. 2. collect. Harduini vocatur in præfatione & in præfatione manuum impositio*; quo eodem vocabulo utitur Concilium Trullanum *Can. 14. col. 1665. tom. 3. ejusdem collect.*, & Sozomenus *lib. 8. cap. 9. pag. 337. ed. Cantabrig.*, cum de Olympice ordinatione disputat. Auctor *Constitutionum Apostolic. lib. 8. cap. 19. pag. 412. loc. cit.* Diaconissas ab Episcopo ordinari jubet cum manuum impositione, certaque oratione, quæ ibi describitur. Apud Latinos etiam hujus manuum impositionis meminit Concilium Wormatiense *Can. 76. col. 747. tom. 5. collect. Harduini*, & Fortunatus in *Vit. Radegund. apud Surium 13. August. lib. 1. cap. 6. tom. 4. pag. 655. ed. Colon. 1579.* de Medardo Episcopo dicit hæc: *manu superposita consecravit Diaconum.* Confer Cotelierum in *Constit. Apostolic. loc. indic.* Erat tamen hæc manuum impositio non sacramentum, sed Ecclesiæ cæremonia, quæ nullum imprimebat ordinis characterem, ad quem suscipiendum mulieres aptæ, & idoneæ non sunt. Apposite S. Epiphanius *Hæres. 79. Calyrit. num. 3. pag. 1060. tom. opp. edit. cit.* "Quamquam vero, inquit, Diaconissarum in Ecclesia ordo sit, non tamen ad Sacerdotii functionem, aut ullam ejusmodi administrationem institutus; sed ut muliebris sexus honestati consulatur, sive ut baptismi tempore adit; sive ut inspicatur, si quid passa sit, aut molestiæ pertulerit; sive ut eum nudandum esse mulieris corpus, interveniat; non virorum, qui sacris operantur, aspectui sit exposita, sed à sola Diaconista videatur." Consule Justellum *Biblioth. Jur. Canon. t. 1. not. in Conc. Nicen. can. 19. pag. 75. Paris. 1661.*, Natalem Alexandrum *loc. cit. Jenuinum de Sacramen. dissert. 8. de Sacramen. or-*

din. in commun. quest. 5. cap. 1., Salam *in Not. ad Bonam lib. 1. cap. 25. §. 15. pag. 358. tom. 2. opp. ed. Taurin. 1749.* Ritus à Græcis observatum in Diaconissarum ordinationibus describit Jacobus Goarins *in Eucholog. Græc. de Diaconissis pag. 262. Paris. 1647.* De ordinandis autem tum Latinorum, tum Græcorum Diaconissis agit Morinus *de Sac. Ordin. par. 3. exerc. 10. cap. 1. et seq.* Diaconissarum consecrationes sæculo XI. memorat Joannes XIX. litteris datis ad Episcopum Silvæ Candidæ apud Mabilionium *Museum Ital. Ord. Rom. XI. pag. 156. tom. 2. Paris. 1689.* Extat etiam apud Syros Diaconissarum ordinatio, quam una cum eadem officio, & potestate accurate describit Assemanus *in Dissert. de Monophysitis num. 10. tom. 2. Biblioth. Orient.*

(g) Duo postremo sunt observanda, antequam hanc Diaconissis tractationem absolvamus. Primum, quod non uno, & eodem tempore earum usus ubique sublatus fuit, qua de re videndi sunt Bona *Rer. liturgic. lib. 1. cap. 25. §. 15. tom. 2. p. 353*, ibique Robertus Sala *in Not. pag. 359.* Morinus *de Sacram. ordinat. pag. 3. exerc. 10. cap. 3. Thomassinus Vet. et nov. Eccles. disciplin. p. 1. lib. 3. c. 51. num. 1. tom. 1. Juenin. de Sacramen. de ordin. in spec. dissert. 9. q. 5. cap. 2.* Alterum est, quod interdum Diaconissæ etiam dicebantur diaconorum uxores ante Diaconatum ductæ, eodem modo, quo illæ, quæ uxores Presbyterorum fuerant, Presbyteræ, quæ Episcoporum, Episcopæ vocabantur, atque huc spectat Concilium Turonense II. *Can. 13. et 19. col. 537. et 539. t. 6. collect. Labbei, & Antisiodorensis Can. 21. c. 644. eod. loc.* Vide Robertum Salam *in Not. ad Card. Bonam loc. cit.*

RECENSIO

CAPITUM, TITULORUM, SECTIONUM.

TOMI PRIMI

PROLOGOMENA.

CAPUT I. <i>De Ecclesia, ejusque natura, & characteribus.</i>	1
CAP. II. <i>De Ecclesiæ regimine, & potestate.</i>	13
CAP. III. <i>De Canone Ecclesiæ, & primum de Jure scripto.</i>	91
CAP. IV. <i>De jure non scripto.</i>	36
CAP. V. <i>De antiquis Juris Canonici collectionibus.</i>	40
CAP. VI. <i>De recentioribus Juris Canonici collectionibus.</i>	66
CAP. VII. <i>De Jure novissimo.</i>	77

LIBER I. TITULUS I.

<i>De jure personarum, deque Laicis, & Clericis generatim.</i>	82
--	----

TITULUS II.

De Hierarchia Ordinis.

SECTIO I. <i>De Episcopis.</i>	97
SECT. II. <i>De Presbyteris, Diaconis, Subdiaconis, & reliquis Ordinibus.</i>	101
	110

TITULUS III.

De Hierarchia Jurisdictionis.

SECT. I. <i>De Summo Pontifice.</i>	128
SECT. II. <i>De Cardinalibus, & Legatis.</i>	134
SECT. III. <i>De Patriarchis, Primatibus, Metropolitanis.</i>	153
	164

353		
SECT. IV.	<i>De Coadjutoribus.</i>	182
SECT. V.	<i>De Chorepiscopis.</i>	185
SECT. VI.	<i>De Prælati inferioribus.</i>	188
SECT. VII.	<i>De Capitulis Canonicorum.</i>	191
SECT. VIII.	<i>De Dignitatibus, Personatibus, Officiis.</i>	199
SECT. IX.	<i>De Vicariis.</i>	205
SECT. X.	<i>De Parochis, & reliquo Clero.</i>	212

TITULUS IV.

	<i>Quibus modis potestas Ordinis acquiratur.</i>	220
SECT. I.	<i>De consecratione Episcoporum.</i>	ibid.
SECT. II.	<i>De Presbyterorum, & aliorum Clericorum ordinatione.</i>	226

TITULUS V.

	<i>Quibus modis potestas jurisdictionis, & omnia Ecclesiastica Beneficia acquirantur.</i>	245
SECT. I.	<i>De Electione.</i>	ibid.
SECT. II.	<i>De Postulatione.</i>	261
SECT. III.	<i>De Collatione.</i>	262
SECT. IV.	<i>De Institutione, & Jurepatronatus.</i>	277

TITULUS VI.

	<i>Quibus Ecclesiastici Magistratus, & Beneficia recte tribuantur.</i>	287
--	--	-----

TITULUS VII.

	<i>Qui promovi non possint.</i>	292
--	---------------------------------	-----

TITULUS VIII.

	<i>Quibus modis, potestas jurisdictionis, & Ec- clesiastica Beneficia amittantur.</i>	305
SECT. I.	<i>De Renunciatione.</i>	306
SECT. II.	<i>De Translatione.</i>	310
SECT. III.	<i>De Permutatione.</i>	312
SECT. IV.	<i>De Depositione & Degradatione.</i>	313

TITULUS IX.

	<i>De Monachis, & Regularibus.</i>	323
--	--	-----

